

MARLEEN FOTOGRAFEERT ALS VRIJWILLIGSTER
STILGEBOREN BABY'S

‘Naast
al dat verdriet
voel je ook
zo veel liefde’

Tijdens de Baby Loss Awareness Week, dit jaar van 9 tot 15 oktober, wordt aandacht gevraagd voor babysterfte. Marleen (54) fotografeert als vrijwilligster voor Stichting Still stervende of overleden baby'tjes. Ze weet als geen ander hoeveel impact zo'n intens verdrietige gebeurtenis heeft.

“**A**l mijn hele leven neem ik overal mijn camera mee naartoe. Ik vind het gewoon altijd leuk om mooie beelden te schieten. Toen mijn kinderen nog op school zaten - ik heb twee zoons die nu eenentwintig en drieëntwintig zijn - was ik de moeder die bij elke gelegenheid foto's maakte, die dan door de andere ouders nabesteld konden worden. Het was echt een hobby van me en ik deed het naast mijn werk. Ik heb onderwijskunde gestudeerd en was daarna jarenlang werkzaam voor de overheid en in het bedrijfsleven.

De ommekeer kwam toen mijn moeder ziek werd. Door mijn werk kon ik niet bij haar zijn op de momenten dat ik dat wilde. Voor mij was dat het zetje om te zeggen: ik stop met werken en richt me voorlopig op de dingen die ik echt belangrijk vind. Dat waren mijn moeder en mijn gezin. Ik ben heel blij dat ik die beslissing destijds heb genomen. Daardoor was ik in de gelegenheid om die laatste periode met mijn moeder mee te maken en daar ben ik dankbaar voor.”

Uitvaarten

“In de jaren na mijn moeders overlijden deed ik veel vrijwilligerswerk voor de tennisclub en had ik veel tijd om met mijn zoons mee te gaan naar hun tennistrainingen en -toernooien. Voor het werk van mijn man verhuisden we naar Duitsland, waar ik ook allerlei vrijwilligersactiviteiten oppakte. Mijn camera pakte ik er regelmatig bij. Toen onze periode in Duitsland erop zat,

besloten we met het gezin een wereldreis te maken. Ook toen had ik mijn fotocamera altijd en overal bij me. Bij terugkomst dacht ik: ik vind dat fotograferen zo leuk om te doen, het wordt tijd voor een meer professionele camera. En die kwam er. Op de tennisbaan schoot ik vervolgens heel wat plaatjes om te oefenen. Dat viel op. Mensen vonden mijn foto's mooi en ik werd steeds vaker gevraagd om bij evenementen de fotografie te verzorgen. Zo groeide ik in het vak en werd ik fotografe. Sinds 2018 is dat officieel. Inmiddels is de

‘Zo’n eerste keer is heel spannend. Ik ben vooral heel sterk op mijn gevoel afgegaan’

BABY LOSS AWARENESS WEEK

Steunpunt Nova organiseert jaarlijks de activiteiten rondom de Baby Loss Awareness Week: “Omdat het verlies van een baby zo veel verschillende en tegenstrijdige emoties met zich meebrengt, willen we in de Baby Loss Awareness Week van 2023 een aantal van de meest voorkomende emoties aan bod laten komen. De liefde voor de baby is net zo aanwezig als bij een levend kindje en zal nooit ophouden te bestaan. Datzelfde geldt voor de trots die ouders voelen. Dankbaarheid ontstaat vaak pas wat later. Dankbaarheid voor wat dit kindje heeft gebracht, voor alle lieve mensen om je heen, voor alle hulp, voor nieuwe inzichten. Hoop op een nieuw kindje dat wel mag blijven, is er vaak vrijwel meteen, maar ook hoop op betere dagen, waarop de zon weer iets mag gaan schijnen. Het verdriet is immens als je hele toekomst in duigen valt en hoewel de meeste ouders die een baby verliezen op den duur echt wel weer gelukkig worden, zal het altijd verdrietig blijven dat je een van je kinderen niet kunt zien opgroeien.”

Kijk voor meer informatie op www.steunpuntnova.nl.

KNLTB (*de overkoepelende tennisbond van Nederland, red.*) een grote opdrachtgever van me. Ik fotografeer events, toernooien, trainingen, de Nederlandse kampioenschappen en de Davis Cup en afgelopen jaar stond ik zelfs op centercourt Wimbledon. Ook fotografeer ik uitvaarten. Ik vind het een goede trend dat uitvaarten steeds vaker worden vastgelegd. Zo'n dag, vaak met een lach en een traan, kun je in een roes beleven en door de foto's kunnen de herinneringen levend blijven.”

Verwachtingen

“Op een dag zag ik een Facebook-post van Stichting Still, waarin ze aangaven op zoek te zijn naar vrijwillige fotografen. Het leek me direct prachtig om voor deze stichting te fotograferen, maar ik vond dat ik als fotograaf nog niet zover was. Bovendien had ik er nog niet de juiste apparatuur ▶

voor, dus deed ik er verder niets mee.

Jaren later kreeg ik van twee vriendinnen dezelfde Facebook-post van stichting Still doorgestuurd. *Is dit iets voor jou?* vroegen ze. Toen dacht ik: als twee vriendinnen van me dit zeggen, dan moet ik er wel iets mee! Dus besloot ik me aan te melden. Er volgde een intake, waarin de wederzijdse verwachtingen werden doorgesproken. Ook wordt er dan bekeken of de fotograaf de juiste apparatuur heeft. Omdat er vaak sprake is van weinig licht, moet je camera dat wel aankunnen. Na dat gesprek werd ik toegevoegd aan het fotografenbestand.”

Spannend

“Stichting Still heeft door het hele land zo ongeveer honderd fotografen. Per provincie is er een appgroep. In die groep wordt belangrijke informatie verspreid, maar komen ook de oproepen te staan. Ik zat nog geen halfuur in de groep, toen er een oproepje verscheen voor een opdracht in het Leids Universitair Medisch Centrum. *Ik kan wel*, aptte ik. Ik besloot het gewoon te gaan doen, ook al was het best een drempel waar ik overheen moest. Wat zou ik ervan vinden? Hoe zou het gaan? Natuurlijk ging ik niet helemaal onvoorbereid op pad. Tijdens de aanmeldingsprocedure was immers

uitgebreid besproken wat er van me werd verwacht. Toch is zo'n eerste keer heel spannend. Ik kwam aan in het ziekenhuis. Het ging om een heel klein baby'tje, met ouders die ontzettend verdrietig waren. 'Jij weet hoe dit gaat, we laten het aan jou over,' zeiden ze tegen mij. Maar ik wist helemaal niks! Ik ben die eerste keer heel erg op mijn gevoel afgegaan. Inmiddels heb ik al heel veel fotografieklassen gedaan voor de stichting en wel een soort procedure voor mezelf ontwikkeld, al is elke opdracht anders. Bij sommige opdrachten houd ik me heel erg op de achtergrond en fotografeer ik puur wat er gebeurt. Dat is vaak zo bij opdrachten waarbij de behandeling van een baby'tje gestopt wordt en het kindje snel daarna gaat overlijden. Bij opdrachten waarbij het

'Dat gehaakte luiertje is vaak het enige luiertje dat ze ooit bij hun baby'tje om zullen doen'

kindje al is overleden, heb ik meer contact met de ouders.”

Op dinsdag ontvang ik een berichtje van een papa waar ik in april 2022 naartoe ben geweest. Hij schrijft dat hij nog steeds dankbaar is voor de foto's die ik toen thuis van hun zoon heb gemaakt. Even schiet het door me heen dat hij me wellicht een berichtje stuurt met goed nieuws over een nieuwe zwangerschap, maar helaas meldt hij me weer slecht nieuws. Met de twintigwekenecho kwamen ze erachter dat het hartje van hun dochter niet meer klopte. Ze willen graag weer foto's maken als de kleine geboren is, deze keer in het ziekenhuis. Vandaag trof ik in het ziekenhuis de verslagen ouders. Hoe moeten ze hun zoontje van drie vertellen dat ook deze baby niet mag blijven? Hoe moeten ze nu weer opkrabbelen, wetende wat hun allemaal te wachten staat? Hoe kunnen ze hun angsten nu nog overwinnen? Hun dochter was al een tijdje geleden in de buik overleden en erg kwetsbaar. Haar rechervoetje was gelukkig nog helemaal mooi. Ze vertelden me dat ze een mooi boek hadden gemaakt van de foto's van hun stilgeboren zoon. Op hun mobiel hadden ze een foto van het gedenkplekje in

CIJFERS

In 2021 overleden 597 levend geboren kinderen vóór hun eerste verjaardag. De meerderheid van de zuigelingen overleed in de eerste vier weken na de geboorte. Aandoeningen die zijn ontstaan in de perinatale periode, waaronder vroeggeboorte, zijn een belangrijke doodsoorzaak. Daarnaast zijn aangeboren afwijkingen een belangrijke oorzaak van overlijden. In 2021 werden 554 kinderen dood geboren na een zwangerschap van 24 weken of meer. Als een kindje voor of tijdens de bevalling overlijdt, wordt dit ook wel een 'stilgeboorte' genoemd. Bron: vzinfo.nl.

ooit bij hun baby'tje om zullen doen. Voor de foto's vind ik het vaak ook net wat mooier, want bloot is ook maar zo bloot. Het ziet er wat warmer en liefdevoller uit, zeker op een prachtig gehaakt kleedje. Als ouders zo bezig zijn met hun kindje, nemen ze vaak ook meer details in zich op. Achteraf op de foto's zijn deze details ook vaak duidelijker te zien: de nageltjes, de rimpeltjes en de piepkleine wimpertjes. Soms leg ik rauw, hartverscheurend verdriet vast, maar juist met die foto's kunnen de ouders later de emoties van die dag weer voelen. Dat is niet erg,

'Het fotograferen van een overleden baby'tje went, maar het verdriet van de ouders nooit'

huis van hem, waar naast de voetafdrukjes ook een paars gehaakt poppetje stond dat we destijds hadden gebruikt voor de foto's. Nu komt daar eenzelfde roze poppetje bij. Zo hard, zo oneerlijk.

Dagboekantekening van Marleen

"Van tevoren vertel ik de ouders dat wanneer er tranen komen, ze die gewoon moeten laten gaan, maar dat ik wel doorga met fotograferen. Samen bepalen we wat ik ga fotograferen. Wat close-ups van de kleine, van de handjes

of voetjes, de kleine in de handen of in de armen, of eventueel met een knuffeltje. Een haakgroep maakt voor ons prachtige spulletjes: piepkleine luiertjes, mutsjes, omslagdoekjes en knuffeltjes, die we kunnen gebruiken bij de foto's. Soms vraag ik de ouders bijvoorbeeld om zo'n luiertje bij het kindje om te doen. Heel vaak vinden de ouders het heel fijn om op die manier met de baby bezig te zijn en om nog even contact te maken. Dat gehaakte luiertje is vaak het enige luiertje dat ze

integendeel. Even terug naar dat gevoel, hoe pijnlijk ook, kan helend werken. De eerste stap van het rouwproces is het onder ogen zien van het verlies, de tweede stap het ervaren van de pijn van het verlies. Als je door middel van de foto's kunt teruggaan naar dat moment, hoe pijnlijk ook, kan dat helpen om het verdriet draaglijker te maken."

Ik ga eerst wat foto's maken van de kleine en dan met papa erbij, want we willen het meisje zo weinig mogelijk verplaatsen omdat ze zo kwetsbaar is.

Dan is het tijd om de moeder haar dochter in haar armen te geven. Op dat moment komt de pijn bij de moeder keihard binnen en huilt ze onbedaarlijk. Het meisje zou moeten huilen en niet de moeder, behoudens van vreugde. Het huilen komt uit haar tenen en toch schiet ik door, omdat ik weet dat beelden van die pure emoties mogelijk kunnen helpen bij het verwerken van het verdriet, hoe confronterend ook.

Dagboekantekening van Marleen

Delen

“Het fotograferen van een overleden baby'tje went. Wat nooit went, is het verdriet van de ouders. Van tevoren weet je ook nooit wat je te wachten staat, elke opdracht is totaal anders. Ikzelf vind het heel bijzonder dat ik elke keer weer het vertrouwen krijg om bij zo'n intiem moment te mogen zijn. Je voelt heel veel liefde, naast al dat verdriet.

Ik vind 'gecondoleerd' altijd een rotwoord om uit te spreken, zo afstandelijk, en toch doe ik het. De moeder zegt: 'Dank je, maar gefeliciteerd mag ook.' Wow, dat zet de zaken ineens in een heel ander perspectief. Zo dapper, krachtig en mooi dat ze deze verdrietige situatie ook zo kunnen zien. We stellen ons voor en ik herhaal de namen van de ouders om ze in me op te nemen. Dan voegt de moeder de naam van hun zoon toe, om aan te geven dat ik iemand vergeet en me duidelijk te maken dat ze voortaan met z'n drieën bij elkaar horen. Ze zijn trotse ouders geworden van een omwijs mooi jongetje en iedereen mag dat weten.

Dagboekantekening van Marleen

'Ik beseft hoe bevoorrecht ik ben met twee gezonde kinderen. Het kan ook anders gaan'

Ik doe heel veel mooie dingen op fotografiegebied, maar dit is wel iets wat de meeste impact heeft, ook op mezelf. Met de foto's geef je de ouders toch iets tastbaars mee van hun kindje. Ouders zijn dankbaar voor de foto's, ze dragen bij aan het rouwproces. Het geeft ouders de mogelijkheid om beelden van hun kind met anderen te delen, om te laten zien hoe hun zoon of dochter eruitziet en zo ook het verdriet te kunnen delen. Hoewel het vreselijk is om een kind te verliezen, zijn ouders ook heel trots. Ze voelen

intense liefde voor hun kind. De foto's die ik maak, zijn dus niet alleen verdrietig, maar ook heel liefdevol. Ik kan de mensen die het nodig hebben, iets waardevols bieden op het moment dat zij het nodig hebben. Dat is wat ik voor ogen houd. Natuurlijk ga ik soms met een verdrietig gevoel weg, maar ik houd mezelf ook voor dat het niet mijn verdriet is. Ik kruis slechts heel even het pad van de ontroostbare ouders, hoop iets waardevols voor ze te doen en ga dan weer weg. Ik kan het gelukkig vrij goed weer loslaten. Toen ik zelf zwanger was, had ik geen idee wat me te wachten stond. Ik stond helemaal niet stil bij wat er allemaal fout kon gaan. Onbevangen ging ik erin en alles verliep ook helemaal prima. Ik had fijne

Dennis en Ineke bij hun overleden kindje Sophie

STICHTING STILL

Stichting Still verzorgt de fotografie van zieke, stervende of overleden baby's vanaf de twaalfde week van de zwangerschap. De fotografie vindt plaats in ziekenhuizen en op andere locaties, zoals in de thuisomgeving. Voor ouders en voor ziekenhuizen wordt de fotografie altijd kosteloos uitgevoerd. Stichting Still is werkzaam in heel Nederland dankzij de vrijwillige inzet van rond de honderd fotografen. De stichting kan nog fotografen gebruiken. Ben jij geïnteresseerd en wil je meer weten? Kijk op www.stichtingstill.nl. Ook wanneer je een donatie wilt doen, kun je dat regelen via deze website.

zwangerschappen en fijne bevallingen. Als ik nu terugkom van een fotografilesessie voor stichting Still, realiseer ik me hoe bevoorrecht ik ben met twee gezonde kinderen. Het kan ook anders gaan.”

De moeder laat me trots nog foto's zien van haar andere dochter. Toen zij nog een baby was, hebben ze een fotoshoot gedaan met een fotograaf. Het zijn prachtige foto's en ze vertelt dat ze zich in eerste instantie afvroeg of ze dat wel moesten doen omdat het zo veel gedoe was met zo'n kleine baby, maar nu is ze ontzettend blij met de foto's omdat de herinneringen vervliegen. Ik denk dat ze ook

'Tijdens het bewerken van de foto's rollen de tranen nog weleens over mijn wangen'

met deze foto's blij gaat zijn, maar dan helaas op een heel andere manier. Ze hadden van tevoren een heel ander idee bij een newborn shoot.

Dagboekantekening van Marleen

Verwerken

“Tijdens de reportage zelf probeer ik me af te sluiten voor mijn eigen emoties en alles zo puur en liefdevol mogelijk te fotograferen. Een enkele keer moet ik wel slikken en kan ik mijn tranen nauwelijks bedwingen. Tijdens het bewerken van de foto's rollen de tranen nog weleens over mijn wangen bij het terugzien van het grote verdriet van de ouders. Op die manier verwerk ik wat ik heb meegemaakt. Na een reportage bel ik ook altijd met een van de coördinatoren, om een en ander van me af te praten, en dat helpt. Ik wil toch ook graag mijn verhaal kwijt en zij bieden altijd een

luisterend oor. Het praten met collega-fotografen vind ik ook altijd fijn, omdat zij precies snappen wat ik meemaak. Alle reportages staan me nog helder voor ogen. Het is moeilijk om er eentje uit te kiezen die de meeste indruk op me heeft gemaakt. Maar als ik dan toch één reportage moet kiezen, dan is het denk ik die van de kleine, mooie Loa. Alles ging goed, maar tijdens de geboorte, net in de laatste minuut, ging het mis.

Na vijf dagen moesten de dappere ouders Loa laten gaan en ik was erbij toen de behandeling gestopt werd. Voor mij was dat de eerste keer dat ik bij het sterven van een baby'tje was. Ik vond het zo bijzonder om bij dit moment aanwezig te mogen zijn en het vertrouwen te krijgen van de ouders om deze unieke, onvergetelijke momenten voor hen te kunnen vastleggen. Het vraagt best wat moed van ouders om zo'n intiem moment te delen en te laten fotograferen. Ik weet zeker dat zij nog met heel veel liefde kijken naar de foto's en ik hoop dat alle ouders die ik voor Stichting Still heb ontmoet dat ook doen.” ■

'Het vraagt moed van ouders om zo'n intiem moment te delen en te laten fotograferen'